

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

De Divina Psalmodia, Ejusque Causis, Mysteriis, Et Disciplinis, deque variis Ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis Divinis Officiis, Tractatus, Historicvs, Symbolicvs, Asceticvs. Sive Psallentis Ecclesiae Harmonia - Opus novum, & curiosum, ac multiplici eruditione illustratum ... Operum ...

Bona, Giovanni

Parisiis, 1678

§. 2. Notantur quaedam de singulis Psalmis Poenitentialibus. Denique adhortatio ad poenitentiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9929

§. II.

Notantur quedam de singulis Psalmis Pœnitentialibus. Denique adhortatio ad pœnitentiam.

I. **P**salms sextus, *Domine ne in furore tuo arguas me*, primum inter pœnitentiales occupat locum. Senarius autem numerus personæ pœnitentis aptatur, quia in naturali numerorum serie primus est, cui conveniat perfectio sui ipsius. Titulus ejus est, *In finem in carminibus, sive in hymnis pro octava*. In finem *Εἰς τὸ τέλος*, quod quidam viri docti *αἰσθῆ*, vel *in perpetuum* vertunt: aliquot enim Psalmi certis Hebdomadæ diebus assignabantur, hic verò nulli alligatus diei assidue psallendus erat. Finis etiam consummatæ rei perfectionem significat, ut videlicet admoneantur initio pœnitentialis cursus pœnitentes, jugiter in oratione versari, & ad summum perfectionis culmen, ad Christum qui est finis universorum, aspirare. Quod nos in finem, Græci *εἰς τὸ τέλος*, Hebræi legunt *lamnaseach*, quam vocem D. Hieronymus *victori* est interpretatus, Symmachus *ἐπινίκιος*, versus Epinicius ob partam victoriam, Theodosio *εἰς τὸ νίκος*, *in victoriam*. Nam quæ major victoria. quam post lapsum resurgere, durum pœnitentiæ iter arripere, carnem propriam subjugare, mundi pompas contemnere, adversarium ad petram qui est Christus allidere, super aspidem, & basiliscum ambulare, & conculcare leonem, & draconem: Hæc est victoria, quæ vincit mundum, compunctio cordis, pœnitentiæ rigor, orationis instantia. Gladius est pœnitentia peccatum radicitus evellens, ut non immeritò pœnitentiæ preces à victoria ducant initium: ferventer enim in via Domini incœpisse, jam vicisse est. In carminibus ergo, sive in hymnis oremus, ut det nobis tota charitate compungi, qui supplicandi præstitit

rationem. Oremus inquam in hymnis, & carminibus, nam qui tactus dolore cordis intrinsecus peccata sua humiliter confitetur, dulces personat hymnos coram Deo, & Angelis ejus, sicut scriptum est, (a) *Gaudium est Angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente.* Dicitur cantari hic Psalmus pro octava, qua literaliter asserunt Hebræi genus quoddam cytharæ fuisse octo chordarum. Amavit enim vir sanctus David musicam, ut scribit (b) Augustinus, & in ea studia nos magis ipse, quam ullus alius auctor accendit. Alii aiunt hoc carmen Hypomixolydio concentu, quem nos octavum tonum nuncupamus, fuisse cantatum, ac propterea octavæ titulum præ se ferre. Sancti Patres communiter per octavam mysterium Resurrectionis intelligunt. Quæ est autem octava, inquit (c) Chrysostomus, nisi dies illa, illa Domini, inquam, dies magna, & terribilis, quæ est ut clibanus ardens, quam tremunt etiam virtutes cœlestes? Futuræ enim resurrectionis, tremendique judicii consideratio animam excitat ad poenitentiam, & ad orationem: Unde tremens, sed cum fiducia ad thronum gratiæ accedens dicit: *Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me.* Primò autem judicis captat benevolentiam à potestate judicii, & consuetudine parcendi. Deinde narrat ærumnas proprias, quibus animam extabuisse deplorat. Iniquos tandem execratur, nec aliquam in posterum vult cum his habere portionem. Astat reus coram supremo iudice, peccatum lacrymis diluit, in noctibus lectum lavat, quem in noctibus inquinaverat, & accusans seipsum veniam meretur, quia se non excusat à culpa, summum defensionis genus in hoc constituens, quod se ipsum condemnat. Novum scilicet judicii genus hoc est, ait sanctus (d) Zenon, in quo reus, si excusaverit crimen, damnatur: absolvitur, si fatetur.

a Lucæ 15. 10. b Aug. epist. 131. c Chrys. lib. 2. de compunctione cordis cap. 4. d Zeno Serm. 2. ad Neophytos.

Nam, ut magnus scribit (e) Gregorius, cum defenditur culpa, geminatur. Habet hic locum cujusdam (f) profani sententia dicentis: Morborum alimentum silentium est. Peccatum enim, si taces, serpit, & crescit, fitque animæ tanquam pestilens carcinoma: si aperis, & manifestas, protinus veneni vis evacuatur. Valida est misericordiæ precatio, peccati confessio, ait (g) Alcuinus: & ille misericordiam Dei inveniet, qui se miserum confitetur.

II. Post sextum sequitur trigesimus primus: *Beati quorum remissa sunt iniquitates*. Numerus tricenarius fidem Trinitatis designat cum observatione præceptorum decalogi. Unitas superaddita charitatem significat, quæ est finis, & consummatio legis. Sicut autem custodia legis perducit ad præmium, sic ista compuncto corde facta precatio malorum ob transgressionem Decalogi commissorum indulgentiam obtinebit, quatenus deinceps fidem S. Trinitatis bonis operibus comprobantes ad charitatis unitatem feliciter perveniamus. Titulus psalmi Hebraicè est *machil*, Græcè *ἐννεστος* Latinè *intellectus*, quia spiritualis intelligentia ad mysteriorum illius profunditatem est adhibenda. Hic est intellectus, ut nemo fide per gratiam accepta de peccati impunitate præsumat. Dicitur in alio psalmo: (h) *Delicta quis intelligit?* In hoc autem dicit Deus: *Intellectum tibi dabo, & instruam te*. Promissus ergo intellectus præmittitur in titulo, ut sciamus ad pœnitentiæ studium nequaquam venire nos posse, nisi misericordiâ Domini suffragante peccata nostra intellexerimus. Quis enim pro diluendis oret criminibus, quæ prorsus ignorat? Initio psalmi cognoscens pœnitens proprios errores humiliato corde suspirat, eos prædicans verè beatos, quorum remissæ sunt iniquitates. Fatetur deinde se male habuisse dum tacuit, curatum autem fuisse dum cul-

e Greg. l. 4. moral. cap. 19. f. Heliodor. lib. 4. hist. Æthiop.
g Alcuin. in 1. psal. pœnit. h psalm. 18.

pas humiliter confessus est : tum veniæ postulationem etiam sanctis esse communem asseverat. Orat post hæc, & ad ejus verba respondens Dominus sperantibus in se misericordiam pollicetur. Hac erectus promissione commonet homines in fine, ne brutis animantibus similes facti vagis subdantur erroribus ; sed ut potius sperantes in Domino, recto corde latentur, ut piissimi judicis, qui lacrymis nostris flectitur, sententia absoluti in ipso gloriari mereantur. O divinam clementiam, exclamat (y) Basilus Seleuciæ Episcopus, ad quantam dignitatem evehit poenitentia ! Homines lacrymantur, & Deus immutatur : lugent mortales, & decretum solvit immortalis.

METRUM XXX.

Quam felix est, cui scelerum
Christus vincla resolvit,
Quem nulla inficiunt sordes
Imo in corde latentes.
Conditur huic ferrum, & redeunt
Auri fulgida secla.
Nectare manant huic colles,
Sudant balsama campi.
Huic regales fundit opes
Pleno copia cornu.
Et quocumque terit pedibus
Terram, sub pede florent
Lilia, purpureæque rosæ,
Et veris decus omne.
Hunc fas, hunc sequitur pietas,
Hunc sincera voluptas.
Hunc terra, cœlique bonis
Virtus alma coronat.
Sive citum rapit hora diem,
Seu sol lumina reddit.

y Basil. Seleuc. or. 12. quæ est 1. in Jonam.

Ille hilaris semper superos,
 Curvo poplite adorat.
 Quidquid crastina lux referat,
 Expectat placido ore.
 Innubique nitens vultu,
 Fraudes nescit, & iram.
 Horrida terris bella fremant,
 Tristis seviat Orcus,
 Immineat terribillis mors,
 Fractus corruat orbis:
 Hic letus, constansque animi
 Semper pace potitur.
 At qui mortifero infectum
 Gestat crimine pectus,
 Quanta miser patitur, quanta
 Intus prelia sentit!
 Quot cura cor dilacerant,
 Quot poenis cruciatur!
 Sic sic precipites erebo
 Damnat fœda Dione.
 Sic Bacchi, sic perdit opum
 Effrenata cupido.
 Discite mortales sapere,
 Veram discite vitam.
 Penite criminibus finem,
 Culpas mergite planctu.
 Iusta piis cedit lacrymis
 Iusti Numinis ira.
 Et dicet: rediit polum
 Scande ô mortua proles.

III. Tertius cum primo convenit in primo versu:
Domine ne in furore tuo arguas me, & est in ordine Psal-
 terii trigessimus septimus fidem indicans, & obser-
 vantiam Decalogi per septiformem gratiam Spiritus
 sancti. Ejus Hebraïca inscriptio est *le azehir*, Græ-